

2006

Hyvät sukuseuralaiset,

tervehdin teitä näin kirjeellä, koska en vointini takia pääse muuten osallistumaan. Olisi kyllä ollut mukava nähdä sukulaisia. Kerron tässä äidistäni Ida Amalia Nykäsestä os. Häkkinen.

Iita syntyi 28.3.1882 Kurkisessa. Hän oli sisarussarjan toiseksi vanhin, yhteensä heitä oli yksitoista sisarusta. Heidän äitinsä oli kotoisin Mikkelin Ihastjärveltä, Wilhelmiina Häkkinen os. Hänninen. Äitini kertoi Ihastjärvellä käynneistä, kun samoilla reissuilla kävivät myös Harjukosken myllyssä. Kurkisensaaresta pääsivät veneellä tekemään näitä reissuja. Kerran kova tuuli yllätti heidät myrskyn noustessa ja matkalaisten piti yöpyä jossain matkan varrella, kun matkanteko muuttui liian vaaralliseksi.

Minulla ei ole tiedossa, kuinka isä löysi äidin Kurkisensaaresta, mutta häät olivat pitäneet ja asuivat Pohjaniemessä. Meitä syntyi yhteensä seitsemän sisarusta; ensimmäinen kuoli 3 kk:n vanhana, muut elivät vanhoiksikin. Minä olen sisarussarjan kuopus ja tällä hetkellä vielä mitenkuten elossa.

Äiti-Iita oli tavallinen maatalon emäntä. Hän teki kaikenlaisia taloustöitä: lypsi lehmiä, hoiti kanoja ja lampaita. Oli myös sikoja ja hevosia. Isä sai muuten erään varsan opetettua antamaan kättä eli nostamaan kaviota pyydettyäessä. Ja kissoja oli. Koiria ei ollut meillä, myö osattiin haukkua muutennii.

Maanantai oli pyykkipäivä, pyykki pestiin saunalla. Lauantaina leivottiin usein leipää ja vehnästä, muita leivonnaisia hyvin harvoin. Lihapaisti oli parasta, mitä äiti teki ruuaksi. Hän siivosi kalat ja teki kalakukkoja. Äiti oli usein myös airoissa, kun kalaverkkoja heitettiin.

Siihen aikaan oltiin omavaraisia. Kaupasta tarvitsi hakea vain kahvit ja sokerit. Äidin kanssa kaupalla kävi kuka milloinkin kerkesi. Myös kirkossa käytiin ahkerasti äidin mukana. Uskonto oli hänelle tärkeä asia elämässä. Kirkkoon oli 15 km matkaa, sulan aikaan mentiin Ursus-laivalla. Talvella ei kirkossa käyty.

Hankien aikaan liikuttiin suksella ja reellä. Reessä oli viltit lämmikkeenä. Housuja ei siihen aikaan vielä naiset pitäneet. Talvella oli paksummat sukat. Tuon ajan naisilla oli aina huivi päässä ja esiliina edessä, kuten valokuvistakin näkee.

Äitimme oli luonteeltaan helläsydäminen. Hän tykkäsi, että kävi naapurit ja muut vieraat kylässä ja pani leivän kainaloon köyhimmille kävijöille, koska oli aina niin vieraanvarainen.

Itä harrasti ompelutöitä. Enimmäkseen hän ompeli miesten vaatteita. Hän oli kova neulomaan ja tekemään yleensä kaikenlaisia käsitöitä, kuten langankehruu. Minulle hän ompeli vaatteita - vähän vanhempana jo ompelin itsekin niitä. Mutta saksia hän ei antanut minulle; arveli varmaan, että leikkaan vikaan.

Äiti opetti meitä lapsia muun muassa seurusteluasioissa. ”Hyvän keiton kun keittää, niin paremman liemen maistaa”, sanoi äiti minulle, kun saunasta tulin ja olin lähdössä treffeille. Ja sitten kun muutin Niskamäkeen, niin hän sanoi, että ”Ota kärsimystä pitkä säkki selkään”. Ja sitä on kyllä tarvittu... Äiti jaksoi huolehtia minusta silloinkin, kun olin muuttanut pois kotoa. Itse kävin joka kolmas viikko katsomassa kotipuolen kuulumisia.

Äiti oli yleensäkin kova neuvomaan ja komentamaan meitä lapsia. Tyttöjen piti tulla omaan kamariin nukkumaan ja poikakaverit sai jäädä ulos. Kerran Kalle saattoi minua kävellen yksistä häistä kotiin iltapimeällä – ei taidettu olla vielä kihloissakaan – jolloin lähetin sen sitten pitkään matkaan kotiinsa, koska ei meille tupaan asti suvaittu niitä poikia tuoda... Äiti kuitenkin yllättäen sanoi kotona, että ”Mitä’nä lähätit sitä yön selekään tuommoseen kelliin, ois se voinu yötä olla”. Olihan se kyllä niinkin, kun matalassa kengässä Kalle linttas Niskamäkeen ja luntakin oli jo... Olen yrittänyt elämässäni seurata näitä ohjeita ja opastaa seuraavia sukupolvia parhaani mukaan.

50 vuoden iässä äiti sairastui verenpainetautiin. Huonoina hetkinä hän vaati keittämään kahvia, kun oli paha olo ja päähän koski. Kerran paineet olivat niin korkeat, että hän halvaantui. Puhumaan hän kuitenkin pystyi vielä, mutta kuoli kahden viikon kuluttua 22.5.1956. Tuolloin hän oli 74-vuotias. Äidistä jäi minulle hyvät muistot.

Itse olen nyt elänyt 83-vuotiaaksi ja jos Luoja suo, täytän ensi kuussa 84 vuotta. En olisi nuorena tyttönä arvannut, että elän kymmentä vuotta vanhemmaksi kuin äitini. Elämä on ollut toisinaan tosi vaikeaa, mutta aina on jotenkin selvitty. Minun ohjeeni kaikille onkin, että ”Eläkää sovussa”.

Terveisin:

Tyyne Unelma Hämäläinen os. Nykänen
Niskamäki